

Sygn. akt II CSK 20/17

POSTANOWIENIE

Dnia 21 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku L. W.
przy uczestnictwie L. J.
o zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 czerwca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 11 marca 2016 r., sygn. akt [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek uczestniczki o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca L.W. złożył skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 11 marca 2016 r., którym w części zmieniono postanowienie Sądu Rejonowego [...] w P. z dnia 30 października 2012 r., poprzez dokonanie w odmienny sposób zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w P. przy ul. C., zasądzenia dopłaty na rzecz uczestniczki L. J. oraz oddalono apelację uczestniczki w dalszym zakresie. Zakres zaskarżenia skargą obejmuje orzeczenie reformatoryjne.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Celem skargi kasacyjnej jest ochrona interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rola nie polega zatem na korygowaniu ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. W ramach tzw. przedsądu Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyte umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., tj. czy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przyczyny te wskazują na występowanie kwestii istotnych dla interesu publicznego w sprawie, co uzasadnia przyjęcie skargi do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania jest oddzielną jednostką redakcyjną skargi kasacyjnej, uregulowaną w art. 398⁴ § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Wymogiem skargi jest, obok złożenia wniosku, również jego uzasadnienie wniosku w aspekcie przyczyn oznaczonych w art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Nie jest wystarczające odwołanie się do uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej, nawet jeżeli wskazano w nim tożsame argumenty (por. m.in. postanowienia Sądu

Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16 – nie publ.). Postanowienie w przedmiocie przyjęcia skargi do rozpoznania zapadają bowiem podczas innego posiedzenia i w innym składzie niż rozpoznanie skargi kasacyjnej (art. 398¹⁰ zd. 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

Skarga wskazuje przyczyny mające uzasadniać przyjęcie wskazane w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Żadna z nich nie znajduje dostatecznego potwierdzenia.

Co do podstawy oznaczonej jako występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) wskazać należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przedstawiony problem w zasadzie powinien spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 – nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 – nie publ.). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku z rozstrzygnięciem sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy jednak postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 – nie publ.). Kolejnym niezbędnym wymaganiem uzasadnienia tej przesłanki jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości, a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ., z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.).

Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowni Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku istnienia rozstrzygnięcia problemu – nie zaszły żadne okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5). Przedstawiona skarga w tej części ogranicza się do twierdzenia, że wątpliwości budzi art. 212 § 1 k.c. w myśl którego przy podziale gruntu sąd może obciążyć poszczególne części potrzebnymi służebnościami gruntowymi. Dla jego uzasadnienia nie powołuje jednak ani jednego argumentu opartego na dotychczasowej judykaturze i piśmiennictwie prawniczym, które poświęcono tym zagadnieniom tylko odnosi się do indywidualnych okoliczności faktycznych tej sprawy. Pomija przy tym, że fizycznie dzielona działka gruntu ma powierzchnię 2.237 m², a projekt podziału działki został sporządzony przez biegłego z zakresu geodezji i kartografii. Powstałe działki mają samodzielny dostęp do drogi publicznej, korzystne parametry użytkowania, a linia energetyczna została przebudowana. Ustanowienie służebności jest fakultatywne, a w okolicznościach sprawy sąd nie znalazł do tego uzasadnionych podstaw. Chybiony jest także argument dotyczący rzekomego problemu związanego z niezastosowaniem art. 96 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami poprzez niezasięgnięcie opinii Prezydenta m. P. co do projektu podziału nieruchomości. W wymienionym przepisie przewidziano wyraźnie obowiązek wystąpienia przez sąd cywilny o taką opinię w toku rozpoznania sprawy o podział nieruchomości, tylko wówczas jeżeli "podział nieruchomości uzależniony jest od ustaleń planu miejscowego" (lub) "od warunków określonych w art. 94 ust. 1 i 2 u.g.n." (zgodność z odrębnymi przepisami, z warunkami określonymi w decyzji o warunkach zabudowy), a Sąd wskazał, w oparciu o opinię biegłego, że wymogi takie nie zachodzą.

Podstawa oznaczona jako potrzeba wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.) nie została sprecyzowana nawet

poprzez wskazanie przepisów wymagających dokonania lub zmiany dotychczasowej interpretacji, stąd odniesienie się do niej nie jest możliwe.

Przyczyna wskazana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., tj. oczywista zasadność skargi oparta jest na twierdzeniu, że zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty i rażąco narusza prawo i obraża poczucie sprawiedliwości, poprzez wadliwe zastosowanie do ustalonego stanu faktycznego art. 211, art. 212 oraz art. 623 k.p.c. Dla skutecznego powołania w skardze przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 – nie publ.). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Przy tym nie wystarczy oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz jego wynik polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym – jego zdaniem – Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią juretryczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, nie publ.). Tymczasem skarga w tej części po pierwsze oparta jest na zakwestionowaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i przedstawieniu własnej interpretacji okoliczności faktycznych sprawy, odmiennych od ustaleń poczynionych przez sąd odwoławczy, co w myśl art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest niedopuszczalne. Na mocy zaś art. 398³ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy nie ocenia zarzutów

związanych z ustaleniami faktycznymi oraz z oceną dowodów. Po drugie omawiana przyczyna oczywistej zasadności obejmuje jedynie kwalifikowane naruszenia przepisów prawa, z których wynika wadliwość zapadłego orzeczenia, a nie jakichkolwiek naruszeń prawa. Skarżący całkowicie pomija wykazanie w postępowaniu apelacyjnym nowych okoliczności dotyczących istnienia po jego stronie bardzo znacznych zadłużeń i niemożności dokonania spłaty pieniężnej na rzecz uczestniczki. Obok dyrektywy sposobu dokonania podziału, preferującej podział w naturze (art. 211 k.c.), jednoznacznie przesądziły one konieczność wydania orzeczenia reformatoryjnego. Po trzecie - należy zwrócić uwagę, iż powołanie tych samych twierdzeń, jako podstawy zarówno istotnego zagadnienia prawnego jak i oczywistej zasadności skargi, świadczą o błędzie logicznym. Nie sposób bowiem przyjąć, że te same okoliczności jednocześnie mogą obejmować naruszenie przepisów prawa widoczne bez głębszego namysłu dla przeciętnego prawnika i występowanie potrzeby wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2008 r., III CSK 64/08, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania i, nie znajdując podstaw do odstąpienia od obowiązującej w postępowaniu nieprocesowym zasady ponoszenia przez strony kosztów postępowania we własnym zakresie (art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ oraz art. 391 § 1 k.p.c.), oddalił wniosek uczestniczki o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

